

Jurisprudence

Q.P. Code : **23605**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) Answer all questions.
(2) Total marks for the questions is indicated in the right end.

1. Answer in Short : 20
(a) Identify the kinds of legal persons.
(b) Define a legal right.
(c) What is jurisprudence?
(d) Define "Security".
(e) Define "Power".
(f) What is obiter dicta?
(g) What is "immemorial antiquity"?
(h) What are rights in re aliena? Give one example.
(i) What do you understand by immediate possession?
(h) State & explain the two kinds of interpretation of a statute.
2. Write brief notes on (any four) : 20
(a) Sociological theory
(b) Circumstances Destroying or weakening precedents
(c) Obligations
(d) Kinds of Mediate Possession
(e) Kinds of rights
(f) Trust and Beneficial ownership
3. Answer any two : 12
(1) Under power conferred by S 112 of Factories Act, 1948. State government has framed rules. The Act covers safety, health, working hours etc to secure labour welfare.
(i) The Act and Rules form which type of source of law? Explain.
(ii) Explain the purpose of law in the light of the above statute.
(2) Everest Company Ltd. is a private company. The shareholders become so reduced in number that there is only one of them left.
(i) What is the effect of reduction on the personality of the company?
(ii) Distinguish a legal person from a natural person.

TURN OVER

- (3) "New laws do emerge from judicial decisions."
(i) Give examples from India to justify the above statement.
(ii) What is "Declaratory theory of Precedents"? Explain in the light of the above statement.

4. Answer any Four :

48

- (a) Examine the rights in re aliena bringing out the chief classes of encumbrances.
(b) Discuss the legal rights in a wider sense of the term.
(c) What are legal theories? Discuss imperative theory of law.
(d) Explain judicial interpretation of enacted law bringing out the two kinds of interpretation & the important rules of interpretation.
(e) Critically evaluate the status of the unborn, dead and intoxicated persons.
(f) What is the meaning of the term "property"? Discuss the kinds of property.

TURN OVER

Q.P. Code : 23605

३

(भराठी रुपांतर)

(३ तास)

(एकूण भुण : १००)

सूचना : (१) सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(२) गुणसंख्या प्रश्नांच्या उजवीकडे दर्शविले आहे.

१. संक्षिप्त उत्तरे लिहा.

- (अ) विविध प्रकारचे कायदेशीर व्यक्ती ओळखा.
- (ब) कायदेशीर हक्क संज्ञा स्पष्ट करा.
- (क) कायदेतत्त्वशास्त्र म्हणजे काय?
- (ड) "हमी" संज्ञा स्पष्ट करा.
- (इ) "सत्ता" संज्ञा स्पष्ट करा.
- (फ) कायद्याच्या तत्वाबाबत न्यायाधीशाचे श्रे स्पष्ट करा.
- (ग) पुरातनता म्हणजे काय?
- (ह) रि ऑलिना हक्क काय आहे? एक उदाहरण द्या.
- (स) तात्काळ ताबा यातून काय समजते?
- (द) दोन प्रकारचे कायद्याचे विश्लेषण सांगा आणि स्पष्ट करा.

२०

२. कोणत्याही चार टीपा लिहा.

- (अ) समाजशास्त्रीय सिध्दांत
- (ब) परिस्थिती न्यायनिर्णय दुर्बल किंवा मजबूत करते
- (क) बंधन
- (ड) मध्यवर्ती ताबा प्रकार सांगा
- (इ) हक्काचे प्रकार
- (फ) न्यास आणि लाभार्थी मालकी

२०

३. कोणतीही दोहोंची उत्तरे लिहा.

- (१) फॅक्टरीस ऑक्ट १९४८ कलम ११२ अन्वये राज्य सरकारने नियम बनवले. कायद्यात कल्याणसंबंधी सुरक्षा, आरोग्य, कामकाजाचे तास दिलेले आहेत.
- (अ) कायदा आणि नियम कोणत्या प्रकारचे कायद्याचे स्तोत्र आहे? स्पष्ट करा.
- (ब) वरील कायद्याच्या प्रकाशात कायद्याचा हेतू (उद्देश) स्पष्ट करा.

१२

TURN OVER

(२) एव्हरेस्ट कंपनी लिमिटेड ही खाजगी कंपनी आहे. भागधारकाची संख्या कमी होऊन एकच शिल्लक राहीला.

(अ) भागधारकांची संख्या कमी होणे याचा कंपनीच्या व्यक्तिमत्त्वावर काय परिणाम होतो?

(ब) कायदेशीर व्यक्ती आणि नैसर्गिक व्यक्ती फरक स्पष्ट करा.

(३) "नवीन कायदे न्यायनिर्णयातून निर्माण होतात."

(अ) भारतातील उदाहरणे वरील वाक्याच्या पुष्ट्यर्थ द्या.

(ब) न्यायनिर्णयाचा घोषणात्मक सिध्दांत काय आहे? वरील वाक्याच्या संदर्भात स्पष्ट करा.

४. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

(अ) रि अल्लिना हक्क बोझाच्या मुख्य वर्गाच्या संदर्भात परीक्षण करा.

(ब) कायदेशीर हक्क विस्तृतपणे चर्चा करा.

(क) कायदेविषयक सिध्दांत म्हणजे काय? कायद्याचा सत्तावादी सिध्दांत चर्चा करा.

(ड) कायद्याचे न्यायिक विश्लेषण दोन प्रकारच्या विश्लेषणांच्या आणि महत्त्वाच्या नियमांच्या संदर्भात स्पष्ट करा.

(इ) न जन्मलेली, मृत, मद्यपी व्यक्तीच्या कायदेशीर स्थानाचे समिक्षात्मक परीक्षण करा.

(फ) संपत्ती या संज्ञेचे अर्थ सांगा. संपत्तीचे विविध प्रकार चर्चा करा.